

Η Βρετανία μετά το Brexit: μια Σιγκαπούρη στις όχθες του Τάμεση;

16/Οκτ/2019 00:37

Της **Therese Raphael**

Οι Βρετανοί Συντηρητικοί, από την εποχή ακόμη της Μάργκαρετ Θάτσερ, θαύμαζαν την οικονομική επιτυχία της Σιγκαπούρης. Οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές, η τεράστια ελευθερία της οικονομίας από κανονιστικές ρυθμίσεις και η υπερσύγχρονη υποδομή αποτελούν πράγματι μαγνήτη για άμεσες ξένες επενδύσεις και διατηρούν το δημόσιο ταμείο της ασιατικής πόλης-κράτους γεμάτο. Θα μπορούσε αυτό να είναι το μοντέλο της Βρετανίας μετά το Brexit;

Η ιδέα "γαργαλά" θετικά τις διαθέσεις των Τόρις και τρομοκρατεί τους ηγέτες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι φόβοι αυτοί έχουν περισσότερα να κάνουν με τα τρωτά σημεία της ίδιας της ΕΕ παρά με την επιθυμία - ή και με την ικανότητα - του Ηνωμένου Βασιλείου να μεταμορφωθεί προς αυτή την κατεύθυνση.

"Με την αποχώρηση της Μεγάλης Βρετανίας, ένας δυνητικός ανταγωνιστής θα αναδυθεί μπροστά μας", δήλωσε το σαββατοκύριακο η Γερμανίδα καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ. "Θέλω να πω ότι εκτός από την Κίνα και τις ΗΠΑ, θα υπάρχει πλέον και η Μεγάλη Βρετανία".

Δεν είναι η πρώτη φορά που η Μέρκελ εκφράζει τέτοιες ανησυχίες, οι οποίες ταιριάζουν αρκετά με εκείνες του Γάλλου προέδρου Εμανουέλ Μακρόν. Το 2017, ο Φίλιπ Χάμοντ, τότε υπουργός Οικονομικών του ΗΒ, αναγκάστηκε να παραχωρήσει συνέντευξη στην Le Monde για να καθησυχάσει τους Γάλλους ότι η οικονομία της Βρετανίας θα παραμείνει "ευρωπαϊκού τύπου" στην λογική της μετά το Brexit.

Οι υπόνοιες που αφήνει ξεκάθαρα ο πρωθυπουργός του Ηνωμένου Βασιλείου Μπόρις Τζόνσον ότι δεν θα διατηρήσει "ίσους όρους ανταγωνισμού" με την ΕΕ σε ορισμένους τομείς, όπως είχε δεσμευθεί η προκάτοχός του, Τερέζα Μέι, έχουν αναβιώσει τις προαναφερθείσες ανησυχίες. Ακόμα κι αν οι ηγέτες της ΕΕ συμφωνήσουν σε μια λύση με το Λονδίνο εντός του Οκτωβρίου για το Brexit, η σκιά της "Σιγκαπούρης" θα βρίσκεται στο επίκεντρο κάθε διαπραγμάτευσης για τις μελλοντικές εμπορικές σχέσεις Βρυξελλών - Λονδίνου.

Μέρκελ και Μακρόν θα πρέπει να χαλαρώσουν, έστω λίγο. Μολονότι οι Βρετανοί μπορούν να

μάθουν κάποια πράγματα από τη Σιγκαπούρη - ειδικά στους τομείς της εκπαίδευσης και των υποδομών - το Ηνωμένο Βασίλειο δεν είναι κατά κανέναν τρόπο μια πολιτικά αυταρχική μονοκομματική πόλη - κράτος με 6,5 εκατομμύρια κατοίκους. Στην πραγματικότητα, τα δύο βασικά πολιτικά κόμματα της Βρετανίας κινούνται προς την αντίθετη κατεύθυνση και όχι προς έναν καπιταλισμό τύπου Σιγκαπούρης.

Οι Συντηρητικοί ήταν παραδοσιακά το κόμμα της δημοσιονομικής σύνεσης και του μικρότερου κράτους, ωστόσο οι οικονομικές πολιτικές του Μπόρις Τζόνσον έχουν στο επίκεντρό τους μεγάλες αυξήσεις στις κρατικές δαπάνες, διευρυμένες δημόσιες υπηρεσίες και υψηλότερο κατώτατο μισθό. Αυτές οι πολιτικές είναι απαραίτητες για την προσέλκυση νέων ψηφοφόρων, συμπεριλαμβανομένων εκείνων μέσα από την εργατική τάξη που ψήφισαν υπέρ του Brexit, προκειμένου να ενισχυθεί με νέο αίμα το κάπως γερασμένο ηλικιακά κοινό των Συντηρητικών.

Οι περισσότερες μελέτες δείχνουν ισχυρή προτίμηση της κοινής γνώμης προς αυτό που το Ινστιτούτο για την Μεταρρύθμιση των Δημόσιων Πολιτικών, γνωστό think tank, ονομάζει "κράτος-επενδυτή". Σύμφωνα με έρευνα της Deloitte, το 62% των ερωτηθέντων στο Ην. Βασίλειο δήλωσε ότι οι κρατικές υπηρεσίες πρέπει να επεκταθούν, ακόμα και αν αυτό συνεπάγεται αυξήσεις φόρων. Οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ακόμη ότι η πολιτική του αντιπολιτευόμενου Εργατικού Κόμματος για την εκ νέου εθνικοποίηση επιχειρήσεων κοινής ωφέλειας έχει ευρεία αποδοχή.

Ακόμη και αν η κυβέρνηση ήθελε να συρρικνώσει το κράτος και να μειώσει τη φορολογική επιβάρυνση, θα έπρεπε να σφάξει μια "ιερή αγελάδα" για να το πράξει. Η αφοσίωση των Βρετανών πολιτών προς το Εθνικό Σύστημα Υγείας της χώρας τους (NHS) είναι δεδομένη για όλα ανεξαιρέτως τα κόμματα στη Βρετανία. Το NHS είναι τεράστιο και η ανάγκη του για δημόσιους πόρους ακόρεστη. Είναι επίσης πολύ δημοφιλές. Κάνει ήδη πολλά με ένα μάλλον μέτριου μεγέθους μερίδιο του εθνικού εισοδήματος, ωστόσο δεν υπάρχει τρόπος να μειωθεί το μέγεθος του κράτους χωρίς να επηρεαστεί η συγκεκριμένη υπηρεσία.

Είναι αξιοσημείωτο επίσης ότι ενώ ο Λόγος της Βασίλισσας, που αποτέλεσε την έκθεση της προγραμματικής ατζέντας της κυβέρνησης Τζόνσον, δεν ανέφερε τίποτε περί φορολογικών περικοπών, περιείχε ταυτόχρονα δεσμεύσεις για τη βελτίωση της φροντίδας των ηλικιωμένων. Αυτό θα κοστίζει σίγουρα σε πόρους.

Φυσικά, η ΕΕ πρέπει να περιμένει ότι ένα Ηνωμένο Βασίλειο μετά το Brexit προφανώς και θα προσπαθήσει να γίνει πιο ελκυστικό για τις άμεσες ξένες επενδύσεις. Αλλά κάτι τέτοιο δεν ισοδυναμεί με οικονομικό πόλεμο. Ο εταιρικός φορολογικός συντελεστής φορολογίας του ΗΒ είναι ήδη σχετικά χαμηλός και αναμένεται να μειωθεί στο 17% το 2020, οπότε δεν υπάρχει μεγάλο περιθώριο για νέες περικοπές. Τα βρετανικά φορολογικά έσοδα ως ποσοστό του ΑΕΠ είναι χαμηλότερα σε σχέση με τους περισσότερους εταίρους της χώρας στην ΕΕ, σύμφωνα με στοιχεία του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ).

Limited Room for Further Cutting

Tax revenue as a percent of GDP

Source: OECD (provisional 2017 figures)

BloombergOpinion

Ο εταιρικός φόρος μπορεί να φτάσει λίγο χαμηλότερα για την προσέλκυση νέων επενδύσεων, ωστόσο η πιθανότητα ταύτισης με το 12,5% του συντελεστή της Δημοκρατίας της Ιρλανδίας φαντάζει υπερβολική. Η φοροαποφυγή είναι ένας εύκολος τρόπος να οδηγήσει κανείς σε έξαρση οργής τους ψηφοφόρους και δεν υπάρχει μεγάλη πολιτική διάθεση να αφεθούν οι εταιρείες περαιτέρω στο απυρόβλητο.

Ομοίως, η ιδέα ότι το Ηνωμένο Βασίλειο απλώς θα απορρυθμίσει - φιλελευθεροποιήσει το οικονομικό πλαίσιο είναι όνειρο θερινής νύχτας. Οι Βρετανοί πολίτες θεωρούν δεδομένες κατακτήσεις δεκαετιών, όπως τα συνδικαλιστικά δικαιώματα των εργαζομένων και οι άδειες μητρότητας-πατρότητας, οι οποίες είναι πολύ πιο προωθημένες σε σχέση π.χ. με το μοντέλο των ΗΠΑ. Το περί δικαίου αίσθημα είναι μια βαθιά ριζωμένη αξία για τους Βρετανούς και όποια κυβέρνηση επιδιώξει να αποστερήσει τους εργαζόμενους από κατακτημένα δικαιώματα, θα βρεθεί ενώπιον μεγάλων δυσκολιών για την πολιτική επιβίωσή της.

Οπραγματικός φόβος που κρύβεται πίσω από τον "μπαμπούλα" της Σιγκαπούρης έχει πάντως βαθύτερα αίτια για τους Ευρωπαίους από τον φόβο της απώλειας ορισμένων θέσεων εργασίας και επενδύσεων προς την άλλη όχθη του καναλιού της Μάγχης: το Βερολίνο και το Παρίσι ανησυχούν ότι μια αναγεννημένη Βρετανία, η οικονομία της οποίας θα αναπτύσσεται υπό ένα διαφορετικό μοντέλο από τις "κοινωνικές" δημοκρατίες της Ευρώπης, θα υπενθυμίσει ότι η ζωή εκτός της ΕΕ δεν είναι μόνο δυνατή, αλλά ίσως και ελκυστική.

Η λογική της επέκτασης και της ολοκλήρωσης της ΕΕ είναι ότι οι χώρες που βρίσκονται σε στενή γεωγραφική εγγύτητα, ιδίως εκείνες με αρκετά "ασταθή" ιστορία και με γιγάντιους ανταγωνιστές όπως οι ΗΠΑ και η Κίνα, είναι ισχυρότερες μαζί. Αυτό ισχύει σε μεγάλο βαθμό εφόσον η ΕΕ ενεργεί ως οικονομικός πολλαπλασιαστής δυνάμεων για τα κράτη-μέλη και όχι ως "φρένο" στην ανάπτυξη ή και την καινοτομία.

Το κόστος από το Brexit θα απαιτήσει χρόνο για να απορροφηθεί από το Ηνωμένο Βασίλειο, πολύ περισσότερο σε σχέση με αυτόν που φαντάζονται οι φανατικοί οπαδοί του Brexit. Και η Βρετανία, παρά την ιστορική δυναμική και το οικονομικό και γεωπολιτικό μέγεθός της, δεν θα μπορέσει ποτέ να συγκριθεί ως ανταγωνιστής της ΕΕ με την Κίνα ή τις ΗΠΑ. Επιπλέον, ένα Ηνωμένο Βασίλειο που θα ευδοκιμεί εκτός ΕΕ θα αποτελεί μακροπρόθεσμα ωφέλιμο παράγοντα για τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο του, την Ευρώπη.

Φυσικά, αυτό θα μπορούσε να ενθαρρύνει και άλλες χώρες να πάρουν τον δικό τους, ανεξάρτητο δρόμο (εάν αποδειχθεί ότι ο πρώτος ιστορικός χωρισμός της ΕΕ με μια χώρα δεν ήταν τελικά και τόσο οδυνηρός). Μια τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε επίσης να αποτελέσει όπλο για τη φαρέτρα λαϊκιστικών πολιτικών δυνάμεων στην ηπειρωτική Ευρώπη. Εάν όμως η ΕΕ δεν μπορεί να κάνει τη δουλειά για την οποία δημιουργήθηκε, δηλαδή μεταξύ άλλων να παρέχει πραγματικό και απτό όφελος από τη συμμετοχή τους στα κράτη-"μετόχους" της, δύσκολα θα μπορεί αργότερα να διαμαρτυρηθεί εάν εκείνα αρχίσουν να επανεξετάζουν την ιδιότητα του μέλους του κλαμπ των "28" (και σε λίγο "27").

[Διαβάστε το άρθρο στο Capital.gr](#)